

hercules

'82

Victor Oprescu

Prima lună de vară s-a încheiat, pentru creatorii de montaje audio-vizuale, cu mult așteptat festival „Hercules '82”. Devenit o manifestare de tradiție, festivalul desfășurat în frumoasa stațiune balneară de pe Valea Cărnei își datorează succesul și continuitatea unei tematici inspirate: turism și etnografie. El se constituie într-un bun mijloc de propagandă, printre turiștii români și străini, pentru frumusețile țării noastre și obiceiurile locuitorilor săi.

Festivalul montajelor audio-vizuale a fost urmat de festivalul filmului de amatori pe teme de etnografie și turism, spectatorul prezent în sală pe toată durata manifestării având ocazia să-și formeze o impresie bogată și despre potențialul turistic al României și despre nivelul creației de amatori.

Poate că, dacă s-ar fi perceput o taxă de intrare în sală, publicul ar fi fost și mai receptiv. Pare paradoxal, dar omul nu este atras de un afiș pe care scrie „Intrarea liberă”. Organizatorii sînt ferm decisi ca, începînd cu ediția viitoare, să fixeze o taxă de intrare.

Festivalul s-a desfășurat, anul acesta, fără preselectie, permițînd apariția unor lucrări neîncadrate în tematica festivalului. Deși unele au fost de cea mai bună calitate, juriul nu le-a putut pune în discuție pentru un loc în palmares.

Proiecția, fără incidente, fără întrepreri, a fost asigurată de o echipă de la Cineclubul din Oțelul Roșu. Dispozitivul „pieptene”, orientat pe verticală, și-a făcut și acum datoria, dacă a fost manipulat corespunzător (fiecare autor și-a proiectat singur ceea ce a prezentat la festival). Din păcate, încă nu există suficiență pricepere în realizarea coloanei sonore. Foarte puține au fost montajele în care textul să fie inteligibil. La unele semnalul de schimbare a imaginii era înregistrat pe pista de muzică, producînd o senzație cel puțin bizară în timpul proiecției.

Poate că pe viitor, realizatorii vor apela la sprijinul unor specialiști în înregistrarea sunetului. Acest aspect aduce în discuție problema lucrului în echipă. Deocamdată, această idee se aplică sporadic, dar odată cu creșterea exigențelor estetice și tehnice față de montajul audio-vizual, ea probabil se va generaliza.

Nu putem trece cu vederea peste marile diferențe valorice între montajele prezentate în festival. Fără a exemplifica, trebuie amintit că unele sînt pur și simplu înșiruire de poze, pe cînd altele s-au ridicat la valori estetice remarcabile. A fost semnificativ consensul total prin care s-au caracterizat lucrările juriului.

Selecția celor circa 10 montaje puse în discuție pentru premiere a fost unanimă, ceea ce denotă că artei noi a diaporamelor i se pot aplica criteriile generale de apreciere a unei opere de artă. Este îmbucurător faptul că deja există specificitate. Despre această specificitate ar fi multe de spus. Ne vom opri doar asupra a ceea ce înseamnă subiect specific. Se poate vorbi despre subiecte specifice pentru montajul audio-vizual, tot așa de bine ca și despre subiecte nepotrivite. Practic, orice tip de subiect poate fi abordat cu mijloacele proprii montajului audio-vizual, dacă mișcarea nu este un element definitoriu. Pentru subiecte definite prin mișcare, o soluție mai bună este cinematograful. Acest lucru este foarte bine înțeles de cei care se exprimă prin diaporame.

Montajele premiate s-au diferențiat de celelalte prin coeziunea imaginii cu textul și muzica, prin unitate și concizia exprimării. După cum se observă, ele au fost judecate pe ansamblu, principalul criteriu fiind eficiența în transmiterea unei idei.

Montajul audio-vizual este un spectacol, și ca orice spectacol, el este valoros prin impactul emoțional produs asupra publicului. Recentul festival de la Băile Herculane a demonstrat încă

o dată că un montaj audio-vizual bine construit este o operă de sine stătătoare, cu limbaj propriu și posibilități specifice de a influența spectatorul. Unii din creatorii prezenți în festival, echipa Marcela Ursache – Emil Butnaru din Gura Humorului, Akos Romfeld din Bălan, Alfred Gyukits din Oțelul Roșu, Hanz Koch din Hunedoara, dau deja dovadă de maturitate artistică în alegerea și tratarea subiectului. Prin spectacolul (prezentat „hors concurs”) „Pensanda en ti”, echipa Marcela Ursache – Emil Butnaru a demonstrat că diaporama este capabilă de performanțe deosebite. Acest spectacol, de peste treizeci de minute, se susține exact ca un pod pe doi piloni forte: imagini inedite și comentariu spiritual, acid chiar în unele locuri. Avem aici un foarte bun exemplu de ceea ce înseamnă folosirea subiectului ca suport pentru exprimarea unei idei complexe – acest lucru realizîndu-se printr-o integrare a imaginilor și textului la nivel semantic.

Filmul și montajul audio-vizual sînt două forme de artă distincte, cu legi proprii și limbaje proprii. Nu se poate totuși să nu constatăm frecvențele apropiate între aceste două forme de spectacol și chiar un fel de competiție existentă între ele, atunci cînd sînt implicate anumite categorii de subiecte. Recent încheiatul festival a oferit surpriza unor diasonuri și diaporame care, judecate la nivelul coerenței și unității de exprimare, au fost calitativ deasupra multor filme cu subiecte similare.

Montajul „Lacul Roșu” de Akos Romfeld (categoria turism) este o prezentare atrăgătoare a unei zone turistice, prezentare documentată și completă, făcută cu vervă și argumente, toate elementele folosite constituindu-se într-un tot unitar, așa cum nici unul din filmele prezentate la categoria turism în acest festival nu a reușit să o facă. „Lacul Roșu” s-a impus, în primul rînd, prin capacitatea de sinteză

a informațiilor, dovedind că autorul posedă o gândire artistică organizată și o bună înțelegere a finalității actului de creație.

Problema subiectelor specifice montajului audio-vizual trebuie să înceapă să dea de gândit creatorilor din cenacluri, pentru că în condiții economice mult mai avantajoase se pot obține rezultate similare celor obținute în film, dacă nu chiar mai însemnate sub raport informațional și emoțional.

Tot pe linia apropiierilor dintre film și montajul audio-vizual, merită amintit filmul „Ritmuri” (autor Ioana Vladane de la cineclubul Ecran-Utill din București) pentru formula inedită de prezentare. Folosind termeni specializați, putem afirma că „Ritmuri” este o îmbinare interesantă între diason și film de desene animate. Filmul (înscris la categoria „etnografie”) realizează în câteva minute o prezentare succintă și vivace a unor forme de manifestare a artei populare românești, constituindu-se într-o experiență estetică interesantă.

Alături de succese, festivalul ne aduce în atenție o serie de întrebări legate de existența și evoluția montajului audio-vizual. Nu putem să trecem cu vederea faptul că există încă

multă naivitate la unii autori în alcătuirea diasonurilor. Imaginile sînt alese după criteriul sentimental al dificultății de realizare (și se uită că nu întotdeauna ce este realizat cu multă trudă este și bun, mai ales dacă truda este vizibilă).

Rareori, se pornește de la o idee, pe baza căreia să se realizeze imaginile. De cele mai multe ori, imaginile sînt potrivite și răspotrivite ca să „se lege”, după care se lipește o muzică și diasonul este gata. Nu avem nimic împotriva acestui mod de lucru. În definitiv, este o modalitate de a valorifica o colecție de diapozitive realizate în diverse împrejurări, în timpul călătoriilor etc.

Numai că acest mod de lucru nu poate duce la realizarea unei expresii artistice încheiate, purtătoare de idei și semnificație, deci cu posibilitate de impact emoțional și intelectual asupra spectatorului.

În festival s-au detașat net acele montaje realizate cu premeditare, să spunem așa, adică pornind de la o idee și căutînd acele imagini care să contureze ideea respectivă.

Un alt element demn de luat în considerare este selecția. De multe ori s-au strecurat imagini de slabă calitate

tehnică sau imagini plate, banale, ceea ce arată că la unii autori primează dorința de a-și arăta colecția de diapozitive, în dauna ideii și a calității spectacolului.

Pe ansamblu putem spune că festivalul „Hercules '82”, în excelenta organizare a Centrului județean Reșița de îndrumare a creației populare și mișcării artistice de masă și a Casei de Cultură „Băile Herculane”, și-a îndeplinit pe de-a-ntregul scopul și și-a justificat rațiunea de a fi. El a prilejuit o întâlnire fructuoasă între creatori, un schimb de păreri și idei în folosul dezvoltării în continuare a montajului audio-vizual în țara noastră.

Revine în continuare Asociației Artiștilor Fotografi (singurul și cel mai îndreptățit organism oficial care patronează mișcarea diaporamistică) sarcina să creeze cadrul pentru continuarea dezbatărilor asupra acestei activități.

Paginile noastre stau deschise celor care au opinii constructive de exprimat.

Ar fi bine ca toți creatorii cu experiență să vină și să-și expună punctele de vedere, experiența, problemele, propunerile, în așa fel încît să se creeze un cadru unic în care să progreseze noul mijloc de expresie ●

FESTIVALUL ÎN DATE ȘI CIFRE

Desfășurare : 28-29 iunie 1982

Montaje prezentate : 40 din care 29 pe teme de turism, 4 pe teme de etnografie și 7 neîncadrate în tematica festivalului

Foto și cinecluburi prezente : 16, din 9 județe

JURIU

Alecu Croitoru – regizor de film, profesor IATC
Valerian Sava – critic de film, redactor la revista „Cinema”
Dr. Martin Copăceanu – președintele filialei AAF Banat

Victor Oprescu – operator de film
Adrian Stepan – activist al Comitetului județean P.C.R. – Caraș-Severin

PALMARES

CATEGORIA TURISM

Premiul I se acordă lui Romfeld Akos din Bălan, județul Harghita, pentru seturile „Lacu Roșu” și „Reflexe subterane”.

Premiul II se acordă ex aequo, seturilor „Meșter Valah” de Marcela Ursache și Emil Butnariu din Gura Humorului și „Acolo la Zvolen” de Alfred Gyukits din Oțelul Roșu, județul Caraș-Severin.

Premiul III se acordă setului „Retezat” de Hanz Koch din Hunedoara. Mențiune pentru debut, setului „Semenic” de Alexandru Rusănescu, Timișoara.

Mențiuni se acordă seturilor : „Palate subterane” de Ion Lupu din Timișoara, „Balada Munților” de Iosef Meta din Codlea – Brașov, „Imagini pentru iubitorii de munte” de Natalia Colocolnicov din Brașov.

Mențiuni acordate de filiala „Banat” a AFIAP ;

– „Eseu în ghiață” – Marius Pașcalău, Timișoara

– „Fontezii – Marius Jonosel, Timișoara.

CATEGORIA ETNOLOGIE

– Premiul II – „Ciubărarii”, realizat de Szabo Francisc de la Casa Municipală de cultură din Cluj-Napoca.

– Premiul III se acordă ex aequo pentru „Miorița în variantă maramureșeană”, realizat de Marta și Ion Pop – Oradea, și „Artă populară”, realizat de Mihai Ungureanu din Suceava.